

паперів, автори та патентовласники, оскільки належне їм майно у вигляді відповідних прав вимоги або виняткових прав також може бути передано в довірчу власність [2, с. 120].

У випадках, прямо передбачених законом, установником довірчої власності може бути не власник майна, а інша особа, що вказана в законі. Такі ситуації можуть мати місце, коли внаслідок певних обставин власник позбавлений можливості самостійно піклуватися про своє майно, а потреба в цьому існує. Так, якщо власником майна є фізична особа, місце перебування якої невідоме або її визнано безвісно відсутньою, установником довірчої власності може виступити орган опіки та піклування (ч. 2 ст. 1032 ЦК України).

Якщо управління потребує майно малолітньої особи або фізичної особи, визнаної недієздатною, установником довірчої власності може бути опікун або орган опіки та піклування. Така можливість передбачена ч. 3 ст. 1032 ЦК України та ч. 4 ст. 72 ЦК України, згідно якої якщо підопічний є власником нерухомого майна або майна, яке потребує постійного управління, опікун може з дозволу органу опіки та піклування управляти цим майном або передати його за договором в управління іншій особі. Згідно ч. 4 ст. 1032 ЦК України, якщо власником майна є неповнолітня особа, установником довірчої власності може бути ця особа за дозволом батьків (усиновлювачів) або піклувальника. Дане положення відповідає загальним принципам вчинення правочинів неповнолітніми особами, які володіють неповною дієздатністю. Такі особи можуть самостійно вчиняти лише правочини, передбачені ч. 1 ст. 32 ЦК України, а інші правочини (до яких відноситься й укладення договору довірчого управління майном) – лише за згодою батьків (усиновлювачів) або піклувальника. Відповідно до ч. 5 ст. 1032 ЦК України, якщо власником майна є особа, цивільна дієздатність якої обмежена, установником довірчої власності має бути її піклувальник.

Довірчим власником є особа, якій передається в довірчу власність майно, і яка від свого імені володіє, користується та розпоряджається цим майном в інтересах вигодонабувача та з урахуванням встановлених обмежень. Відповідно до вимог діючого законодавства, довірчим власником може бути суб'єкт підприємницької діяльності (ч. 1 ст. 1033 ЦК України), як фізична, так і юридична особа. Очевидно, наведене положення обумовлено тим, що інститут довірчої власності орієнтований, перш за все, на використання у сфері підприємництва, а діяльність довірчого власника, як правило, спрямована на отримання прибутку або іншої вигоди з майна і у більшості випадків носить ризиковий характер.

З одного боку, вимога щодо наявності в довірчого власника статусу суб'єкту підприємницької

діяльності може бути оцінена позитивно, оскільки забезпечує більш повний захист інтересів установника довірчої власності. Але, з іншого боку, видається, що вимоги до довірчого власника мають бути зумовлені сферою застосування довірчої власності. Довірчавласність може бути встановлена як з комерційною, так і з некомерційною метою, наприклад, при передачі в довірчу власність майна підопічного. Як правило, у таких випадках довірчим власником є особа з числа родичів або близьких осіб підопічних, оскільки інші особи не завжди зацікавлені у здійсненні управління таким майном на професійній основі. Тому представляється, що у випадках, коли довірча власність встановлюється за підставами, передбаченими законом (наприклад, передача в довірчу власність майна підопічного) має бути допущено призначення довірчим власником громадянина, що не є підприємцем, або некомерційної організації. Такий підхід пояснюється тим, що в останньому випадку діяльність довірчого власника спрямована, перш за все, на збереження та цільове використання майна (а не на використання його у підприємницькій діяльності), що звільняє його від необхідності бути суб'єктом підприємницької діяльності.

Цивільним законодавством України встановлено низку обмежень щодо довірчого власника. Так, не може бути довірчим власником орган державної влади, орган влади Автономної Республіки Крим або орган місцевого самоврядування, якщо інше не встановлене законом. Така заборона пояснюється тим, що довірчий власник несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями майном, що належить особисто йому. Наведені висновки впливають з положень ст. 1033 та ст. 1043 ЦК України. Вигодонабувач також не може бути довірчим власником, що випливає зі змісту ч. 3 та ч. 5 ст. 1033 ЦК України, оскільки це суперечить самій суті української моделі довірчої власності, яка передбачає виконання дій винятково в чужому інтересі.

У деяких випадках до управителя майном пред'являються спеціальні вимоги. Так, наприклад, згідно ст. 2 Закону України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» від 19 червня 2003 року, управителем (довірчим власником) повинна бути фінансова установа, яка від свого імені діє в інтересах установників управління майном і здійснює управління залученими коштами згідно із законодавством, Правилами фонду та отримала в установленому порядку дозвіл/ліцензію. Статутний капітал такої установи має становити не менше одного мільйона євро, і повинен бути повністю сплачений виключно грошовими коштами до початку залучення коштів від установників управління майном. Згідно зі ст. 2 Закону України «Про іпотечне

Висновки. Отже, як бачимо, вимоги, встановлені українським законодавством щодо суб'єктів довірчої власності дещо відрізняються від узагальненого європейського підходу до визначення таких

вимог. Вказані відмінності мають бути враховані при подальшій адаптації українського законодавства до європейських стандартів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Майданик Р.А. Проблеми довірчих відносин в цивільному праві / Р.А. Майданик. – К. : Київський університет, 2002. – 502 с.
2. Гражданское право : учеб. : в 2-х т. Т. 2. – Полутом 2. / Под ред. Е. А. Суханова. – [2-е изд.]. – М. : БЕК, 2000. – 544 с.
3. Колосов Д.Ю. Субъекты договора доверительного управления имуществом / Д.Ю. Колосов // Юрист. – 2004. – № 10. – С. 2-4.
4. Рассказова Н.Ю. Модельные правила европейского частного права / Н.Ю. Рассказова. – М. : Статут, 2013. – 989 с.

Некит Катерина Георгіївна

ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ ВІДНОСИН ДОВІРЧОЇ ВЛАСНОСТІ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ПРИНЦИПАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА (DCFR)

Статтю присвячено дослідженню правового статусу суб'єктів відносин довірчої власності за цивільним законодавством України та принципами європейського приватного права (DCFR). Проаналізовано вимоги щодо правового статусу установника довірчої власності та довірчого власника. Визначено відмінності вимог, встановлених українським законодавством щодо суб'єктів довірчої власності, від узагальненого європейського підходу до визначення таких вимог.

Ключові слова: договір довірчого управління майном, довірчий власник, установник довірчої власності, вигодонабувач, DCFR.

Некит Екатерина Георгиевна

ПРАВОВОЙ СТАТУС СУБЪЕКТОВ ОТНОШЕНИЙ ДОВЕРИТЕЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ ПО ГРАЖДАНСКОМУ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВУ УКРАИНЫ И ПРИНЦИПАМ ЕВРОПЕЙСКОГО ЧАСТНОГО ПРАВА (DCFR)

Статья посвящена исследованию правового статуса субъектов отношений доверительной собственности по гражданскому законодательству Украины и принципам европейского частного права (DCFR). Проанализированы требования относительно правового статуса учредителя доверительной собственности и доверительного собственника. Определены отличия требований, установленных украинским законодательством относительно субъектов доверительной собственности, от обобщенного европейского подхода к определению таких требований.

Ключевые слова: договор доверительного управления имуществом, доверительный собственник, учредитель доверительной собственности, выгодоприобретатель, DCFR.

Nekit Kateryna Heorhiyivna

LEGAL STATUS OF SUBJECTS OF TRUST RELATIONS UNDER THE CIVIL LAW OF UKRAINE AND PRINCIPLES OF EUROPEAN PRIVATE LAW (DCFR)

The article is devoted to research the legal status of the subjects of relationship trust under the civil legislation of Ukraine and the principles of European private law (DCFR). Requirements of rather legal status of the trustor and the trustee are analysed. The difference of the requirements established by the Ukrainian legislation concerning the subjects of trust from the European definition of such claims is determined.

It is suggested to distinguish the requirements to status of the trustee depending on the sphere of origin of relations of the property trust management agreement (commercial or noncommercial).

Keywords: the property trust management agreement, trustee, trustor, DCFR.